

Bruken av kommunale råd for funksjonshemmede

Oppsummerende rapport

1. INNLEDNING

FFO ønsket å kartlegge bruken av de kommunale rådene for funksjonshemmede for å finne ut hvordan samarbeidet mellom rådene og kommunene er, om rådene brukes etter intensjonen, hvilke saker rådene får til behandling (i 2018) og om de får tilbud om opplæring fra kommunen, blant annet. Da det ikke finnes en sentral adressedatabase med kontaktpersoner for rådene, sendte vi ut undersøkelsen via FFOs fylkessekretærer som har kontakt med rådene i sine respektive kommuner.

Undersøkelsen ble for foretatt i juni 2019.

2. OPPSUMMERING

Vi har fått 139 svar fra kommuner over hele landet. Noen råd har gitt flere svar, selv om bestillingen var ett svar per råd. Svarprosenten er derfor noe usikker, men ut ifra antall kommuner er den i underkant av 30 prosent.

Hovedfunnet er først og fremst at det er store forskjeller på hvordan rådene fungerer. Rådene må i stor grad være aktive og hente inn saker selv, da få saksbehandlere automatisk sender aktuelle saker til rådet. 23 prosent oppgir at de «sjelden eller aldri» blir bedt om å gi innspill i aktuelle saker. Dette går også igjen i kommentarene i undersøkelsen. Rådene ønsker å bli tidligere involvert enn de gjør i dag, de opplever bare «i noen grad» (53 prosent) at de får tilstrekkelig tid til å komme med innspill. Når det gjelder spørsmålene om samarbeidet med kommunen viser svarene en to-delning: andelen som svarer «ofte» og «svært ofte eller alltid» er omtrent lik andelen som svarer «sjelden eller alltid» og «av og til». Mangel på opplæring i rådsarbeidet fra kommunen er også noe som går igjen: 60 prosent svarer «nei» på spørsmålet om de har fått tilbud om opplæring av sin kommune.

Det virker som om rådene i stor grad blir rådspurt om universell- og tilgjengelig utforming av bygg, mens tjenestene og tjenesteinnholdet i liten grad berøres. De behandler få saker om arbeid og skole, og sakene som behandles handler gjerne om tilgang til HC-toaletter, HC-parkeringsplasser og andre tilgjengelighetsspørsmål. Det samme gjelder sakene om bolig og kultur/ fritid.

3. OM RÅDSFUNKSJONEN

Kommunene er pålagt å ha eldreråd og en representasjonsordning for funksjonshemmede. Rådernes innspill er en viktig del av prosessen før kommunepolitikere behandler en sak (regjeringen.no). I «Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkning)» slås det fast at rådet for personer med funksjonsnedsettelse skal sikre en «en bred, åpen og tilgjengelig medvirkning fra personer med funksjonsnedsettelse i alle saker som gjelder dem». Kommunestyret, fylkestinget eller andre folkevalgte organer er pålagt å forelegge saker som gjelder funksjonshemmede for rådene. Kommunestyret og fylkestinget er også pålagt å etablere rutiner som sikrer at rådene mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen at uttalelsene fra rådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken. Rådene kan også ta opp saker på eget initiativ. Uttalelsene skal følge saksdokumentene til det kommunale eller fylkeskommunale organet som avgjør saken endelig. Kommunen eller fylkeskommunen kan opprette ett felles råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse dersom det ut ifra lokale forhold er nødvendig (Lovdata.no).

I den nye forskriften om råd for personer med funksjonsnedsettelse, som skal gjelde fra oppstart av valgperioden 2019 – 20123, er beskrivelsen av kommunenes ansvar for de administrative funksjonene til rådene noe mindre spesifikk enn i den gamle. I den nye forskriften heter det at «Rådene skal gis tilstrekkelig sekretariatshjelp» mens den tidligere loven slo fast at «Kommunene skal sørge for at dei administrative funksjonene for råda blir tekne vare på».

4. DET GENERELLE SAMARBEIDET MELLOM DE KOMMUNALE RÅDENE FOR PERSONER MED FUNKSJONSNEDESETTELSE OG KOMMUNENE

På spørsmål om hvor ofte rådene blir bedt om å gi innspill i saker som angår mennesker med nedsatt funksjonsevne, er svarene spredt. 22,4 prosent svarer «aldri» eller «sjelden» (henholdsvis 2,7 og 19,6 prosent), svarer 46,5 prosent «ofte» eller «alltid» (henholdsvis 35,1 og 11,5). 32,4 prosent svarer «av og til». Dette viser at det er viktig at rådene er proaktive og ikke venter på at kommunen sender saker automatisk – til tross for at kommunene er pålagt å ha rutiner som gjør at aktuelle saker forelegges rådet. Kommentarene viser at rådene ofte blir rådspurt i byggesaker, men også der må rådene i stor grad finne sakene på egen hånd.

«Ved bygging av Amalie Skram videregående var rådet involvert fra skissestadiet, og deltok i to arbeidsmøter med byggherre og arkitekter. Rådets synspunkter vart tatt alvorlig.

Voss videregående oppdaga me tilfeldig at saka skulle opp i fylkesutvalget for endeleg godkjenning utan at rådet hadde sett saka.»

«Har enda ikke fått noen henvendelser fra kommunen.»

«Veldig få saksbehandlere husker at Rådet eksisterer og kommer med saker som skal legges frem. Rådet selv etterspør noe og utvalgssekretær «leter» opp ting slik at vi kan ha møter.»

Besvarelsen på spørsmål om i hvilken grad kommunen tar hensyn til innspill fra rådet, er omtrent delt på midten: 56 prosent svarer «Sjelden eller aldri» (11,5 prosent) eller «Av og til» (44,6), 46 prosent svarer «ofte» (35,8) eller «Svært ofte eller alltid» (10,1). Det er likevel noe oppsiktsvekkende at 11,5 prosent sjelden eller aldri opplever at kommunen tar hensyn til innspill.

Rådene ønsker seg generelt mer tid til å komme med innspill enn de får i dag. 53,4 prosent svarer at de «i noen grad» opplever å få tilstrekkelig tid til å komme med innspill. 31,3 prosent svarer «ofte», mens henholdsvis 9,1 og 8,4 prosent svarer «sjelden eller aldri» og «svært ofte eller alltid». Det er betenkelig, da kommunestyret og fylkestinget er pålagt å etablere rutiner som «sikrer at rådene mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen at uttalelsene fra rådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken».

Fylkene og kommunene er ikke pålagt å tilby rådene opplæring, men det er nærliggende å tenke at det er en forutsetning for at rådsmedlemmene skal kunne utøve medvirkning slik intensjonen med rådene er. Et stort flertall (60 prosent) svarer at de ikke har fått tilstrekkelig opplæring i rådet av kommunen. Likevel opplever de fleste at de har den nødvendige kompetansen for å gi innspill i saker til kommunen: 51 prosent svarer «i stor grad», 9,7 prosent svarer «I svært stor grad», 37,2 prosent svarer «i noen grad» mens 3,5 prosent svarer «I svært liten grad». Råd som kun i noen grad eller i svært liten grad opplever å ha nødvendig kompetanse for å utøve oppdraget de er satt til, kan i verste fall bli et alibi heller enn et reelt organ for brukermedvirkning.

«Leder for rådet har fått opplæring, men dette burde alle medlemmene har fått.»

«Gjelder fylkeskommunen. Eg har vore med i tre valgperioder, men ikkje fått opplæring fra fylket. Rådet har arrangert eigen opplæring.»

«Det er ikke alltid så enkelt å forstå den kommunale saksgangen, eller å vite når og hvordan vi best kan bidra. Vi blir godt orientert i den grad det er mulig å få til.»

Noen sier de har fått tilbud om opplæring men at denne gis i arbeidstiden, noe som er vanskelig for rådsmedlemmer som er i arbeid. Andre forteller de har fått tilbud om opplæring men ikke benyttet seg av det.

3. BRUK AV RÅDENE PÅ SPESIFIKKE OMRÅDER

I vår undersøkelse har vi forsøkt å få en oversikt over omfang og type saker rådene får til behandling på områdene arbeid, skole, bolig, kultur og fritid, og helse. Vi vet fra før at rådene ofte er involvert i byggesaker og da spesielt spørsmål om universell- og tilgjengelig utforming, men ønsket å få tak i om rådene også blir rådspurt om tjenestetilbudet og innhold i tjenestene. Det korte svaret på det er nei, selv om det finnes noen eksempler på at det skjer – blant annet når det gjelder BPA (brukerstyrt personlig assistanse) og i utformingen av strategier for folkehelse, habilitering og rehabilitering og rekruttering for eksempel.

3.1 ARBEID

85 000 funksjonshemmede som ønsker å jobbe står utenfor arbeidslivet, og antallet er økende. SSBs arbeidskraftundersøkelse viser at kun 43,9 prosent av funksjonshemmede var i arbeid 2. kvartal 2018, mot 74,3 prosent i 2015. Særlig dyster er utviklingen i gruppen mellom 15 og 24 år. I 2015 var arbeidsdeltakelsen i denne gruppen 52 prosent. 2. kvartal 2018 var andelen 35,9 prosent - en nedgang på mer enn 26 prosent.

Kommunene kan gjøre mye for å bidra til sysselsetting av mennesker med nedsatt funksjonsevne:

- ha en politikk som legger til rette for likestilling av funksjonshemmede
- sørge for egne strategidokument og handlingsplaner, men også å følge opp statens Strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse
- sørge for økt forståelse og kunnskap om et inkluderende arbeidsliv, og avdekke/motvirke diskriminering knyttet til rekruttering av funksjonshemmede søkere.
- sørge for at kommunen kan utvikle mer kunnskap om egnede arbeidsmiljø og tilrettelagte arbeidsplasser for funksjonshemmede
- sørge for at kommunen som arbeidsgivere oppfyller tilretteleggingsplikten
- sørge for at offentlige bygg, som også er arbeidsplasser, er universelt utformet
- sørge for at kommunen satser på minimum 5 prosent nye arbeidsplasser for funksjonshemmede og personer med hull i CV-en, slik staten har forpliktet seg til, og at dette også innebærer arbeidsplasser med deltidsstillinger
- sørge for at kommunen ser innovasjon, næringspolitikk og kontakt med bedrifter i regionen i sammenheng med et mer inkluderende arbeidsliv.
- sørge for at kommunen gjennom styring, bevilgning og deltakelse i NAV bidrar til at flere får varige ordinære jobber. I dette inngår å sørge for at NAVs innsats blir bedre når det gjelder oppfølging og kvalifisering av funksjonshemmede arbeidssøkere.
- sørge for at flere med utviklingshemming får vedtak om en VTA-plass (varig tilrettelagt arbeid)

(eksemplene er hentet fra www.ffo.no)

Til tross for at saksmulighetene er mange, oppgir flere enn halvparten av rådene (50,1 prosent) at de ikke har hatt noen saker som gjelder arbeid til behandling i 2018. 32,8 prosent oppgir at de har hatt «få». 16,4 prosent svarer «noen», mens 0,7 prosent svarer «mange» eller «svært mange». I kommentarfeltet fremgår det at sakene som har vært til behandling i stor grad gjelder universell utforming/ tilgjengelighet og VTA-plasser. Noen råd har også deltatt i utforming av arbeidsgiverstrategier, rekrutteringspolitikk og ansettelseskriterier, samt trainee- og lærlingeordninger for innbyggere med funksjonsnedsettelse.

3.2 SKOLE

8 av 10 skoler er utilgjengelige for barn med funksjonshemninger, ifølge Norges Handikapforbund. Barn med funksjonshemninger utsettes i større grad enn andre for mobbing og netthets. En studie fra Nordlandsforskning (2016) viste at 36 prosent av funksjonshemmede har opplevd én eller flere former for krenkende ytringer. 32 prosent rapporterer om hatytringer.

Hele 64 prosent av unge med fysiske funksjonshemninger fullfører ikke videregående skole, mot 17 prosent i den øvrige befolkningen ("Alle skal med", NOVA 2015). Det er svært alvorlig, da videregående utdanning er inngangsbilletten til høyere utdanning og deltakelse i arbeidslivet.

Kommunene kan gjøre mye som skoleeiere for å bedre situasjonen for elever med funksjonshemninger:

- sørge for at alle kommunens skoler er tilgjengelige, slik at alle elever kan gå på sin nærskole
- sørge for at skolene har tilstrekkelig med pedagogisk kompetanse til å ivareta alle eleven
- sikre at opplæringsloven følges, og at elever som trenger det får tilrettelagt undervisning, spesialundervisning og et godt psykososialt miljø

(eksemplene er hentet fra www.ffe.no)

Rådene oppgir at de mottok få saker knyttet til skole i 2018. 36,7 prosent sier at de ikke mottok noen saker i det hele tatt, 30,9 prosent svarer «få», mens 27,3 prosent svarer «noen» og 5,7 prosent «mange».

Av eksemplene som trekkes frem i kommentarfeltet, fremgår det at mange saker handler om bygg og universell utforming. Noen nevner mobbesaker og saker om utestenging i forbindelse med klasseturer, og saker vedrørende forlengelse av SFO-tilbudet til barn med funksjonshemming og/ eller redusert foreldrebetaling.

3.3 BOLIG

Valgfriheten i boligmarkedet for personer med funksjonshemming er begrenset. Kun ti prosent av den norske boligmassen er tilgjengelig og under én prosent av husholdningene har en bolig der alle sentrale rom er tilgjengelig for rullestolbrukere (SSB). I tillegg til å begrense valgfriheten når det gjelder egen bolig, betyr dette at mange funksjonshemmede har begrenset mulighet til å besøke andre og ha et sosialt liv. Mange kommuner tilbyr ikke ordningen med tilskudd til tilpasning av bolig. I de kommunene som tilbyr ordningen, dekker ikke dagens tilskudd behovet.

Alle mennesker med nedsatt funksjonsevne har rett til å velge hvor og med hvem de skal bo, ifølge FNs konvensjon for funksjonshemmedes rettigheter (CRPD, artikkel 19). «Å bo som andre» er utgangspunktet. I tillegg sier helse- og omsorgstjenesteloven av kommunen skal medvirke til å skaffe boliger med særlig tilpasning til mennesker som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet.

Kommunene kan gjøre mye for å bedre bosituasjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne:

- sørge for at kommunale planer ivaretar innbyggernes behov for gode bomiljøer, samt ivaretar klima og universell utforming
- sikre selvbestemmelse i bosituasjonen
- tilby startlån og tilpasningstilskudd til de som trenger det og øker rammen ved behov
- sørge for kommunal bostøtte når innbyggerne faller ut av statlig bostøtteordning
- skjerme leietakere i kommunale boliger for høye husleier
- sørge for at unge funksjonshemmede får flytte hjemmefra og i egen bolig

(eksemplene er hentet fra www.ffe.no)

I undersøkelsen svarer 58,4 prosent at de har behandlet «få» (32,1 prosent) eller «ingen» (26,3) saker som gjaldt bolig i 2018. 34,3 prosent oppgir at de har behandlet «noen», 6,6 prosent «mange» og 0,7 prosent «svært mange».

Selv om mange ikke har blitt involvert, eller kun har blitt involvert i noen få i saker som angår boliger, viser kommentarene at de som har blitt involvert jobber med et relativt bredt spekter av saker:

bygging og plassering av omsorgsboliger og boliger for funksjonshemmede, heisløsninger, involvering i diskusjon om antall kommunale boenheter og institusjonsplasser, boligsosial handlingsplan, husleiepriser,

samløkalisering av boliger, med mer.

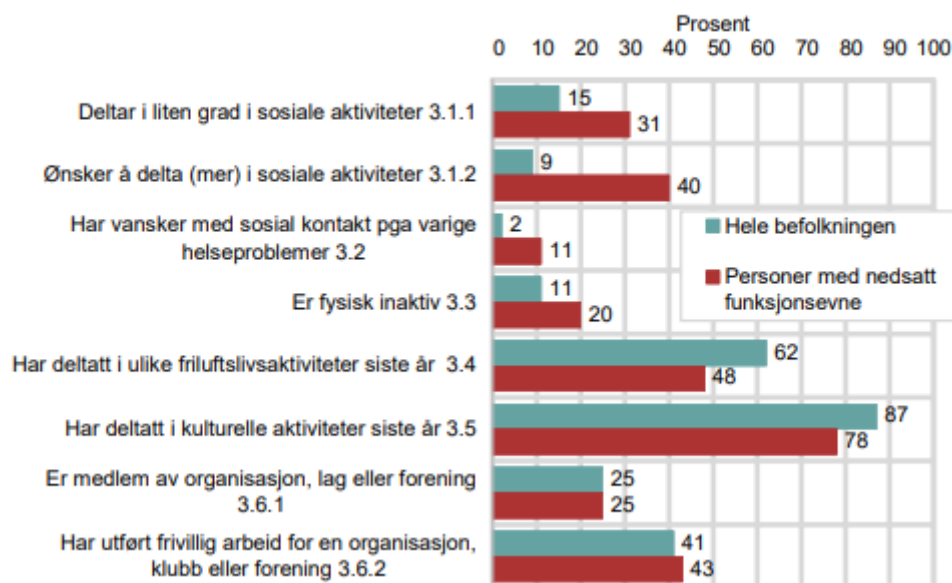
3.4 KULTUR & FRITIDSAKTIVITETER

Tilgang til en stimulerende fritid er viktig for alle, men mennesker med funksjonsnedsettelse utestenges i stor grad i dag. Det skjer på sosiale arenaer som kafeer, restauranter utesteder, kinoer og teater. Tilgjengelige lokaler og utearealer er viktig, men også fritids- og kulturtilbudet må tilrettelegges gjennom bruk av teknologi, assistanse og skrive-, syns- og tegnspråktolkning.

En velfungerende ledsagerordning er svært viktig for de med behov for assistanse. Det er store kommunale forskjeller i utstedelse og praktisering av ledsagerbevis, og ikke alle fritids- og kulturarrangører i kommunal- og fylkeskommunal regi tilbyr ordningen. Svært få tilbyr elektronisk bevis, noe som gjør ordningen tungvint og gammeldags.

Figuren nedenfor (SSBs rapport 8/2013) viser at mange funksjonshemmede har problemer med sosial kontakt og et ønske om større deltakelse i sosiale aktiviteter. Selv om mange trener av og til, er det flere inaktive i gruppen med nedsatt funksjonsevne enn i befolkningen ellers. Også når det gjelder deltakelse i kulturelle aktiviteter er andelen som deltar lavere blant funksjonshemmede enn i den øvrige befolkningen.

Figur 3. Indikatorer om deltakelse og sosial kontakt. Prosent

Kommunene kan gjøre mye for å øke funksjonshemmedes muligheter til å delta i kultur- og fritidsaktiviteter:

- sørge for at funksjonshemmede og kronisk syke i alle aldersgrupper får mulighet til en aktiv fritid med meningsfulle fritids-, kultur- og idrettsaktiviteter
- øke satsingen på universell utforming/tilgjengelighet på alle fritidsarenaer
- stille krav om god tilgjengelighet i forbindelse med skjenke- og serveringsbevilgninger
- sikre gratis ledsager ved alle typer fritids- og kulturtilbud i kommunal og fylkeskommunal regi

56,2 prosent av rådene svarer at de har behandlet «få» (29,9 prosent) eller «ingen» (26,2) saker vedrørende kultur og fritid i 2018. 37,2 prosent har behandlet «noen», 5,8 prosent «mange» og 0,7 prosent «svært

mange». Ifølge kommentarene handlet sakene rådene behandlet om tilgjengelighet og universell utforming av bygg, arenaer og badeplasser, tilgjengelige HC-toaletter og HC-parkeringsplasser, samt ledsagerordningen. Ett råd har fått en bevilgning på 100 000 kroner til pilotprosjektet «Fritid med bistand».

Ingen nevner TT-ordningen eller BPA som saker på temaet «kultur og fritid», men har plassert disse sakene under «helse».

3.5 HELSE

Habilitering og rehabilitering bidrar til bedre funksjon og mestring av livet med en funksjonshemming eller kronisk sykdom. Mange er avhengig av å få rehabilitering enten etter endt sykehusopphold eller for å opprettholde funksjonsnivået. Habilitering og rehabilitering bidrar også til å motvirke forverring av sykdomstilstanden og eventuelle reinnleggelser i sykehus.

Mange pasienter får ikke habilitering og rehabilitering i kommunen sin selv om behovet er der. Det kan medføre forverring av tilstanden og dårligere livskvalitet. [Opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering](#) kom i 2017, og er nå inne i sitt siste år. Tall fra 2018 viser at mange kommuner prioriterer dette lavt, selv om noen jobber godt. Årsakene til lav prioritering er sammensatte; lav kapasitet hos fagmiljøene, liten politisk oppmerksomhet, svak økonomi og dårlig koordinering og samordning av tjenestene.

Kommunene kan

- sørge for at området gis et løft politisk og faglig, slik at alle som har behov for habiliterings- og rehabiliteringstjenester får dette
- sørge for at tjenestene som yter habilitering og rehabilitering godt samordnet
- sikre at kommunen har nok kapasitet på personell som kan yte habiliterings- og rehabiliteringstjenester

56 prosent av rådene svarer at de ikke har hatt noen (27,7 prosent) eller «få» (29,2 prosent) saker til behandling om helse i 2018. Av sakene de har vært involvert i nevner flere BPA (praksis for tildeling, konsesjoner etc.), involvering i utarbeidelse av plan for folkehelsearbeid, habilitering og rehabilitering, transporttjenesten for bevegelsehemmede, temaplan og handlingsplan for rus og psykisk helse, samordning av tjenestetilbudet innen rusomsorg og psykiatri, tilgjengelighet og TT-kort. Ett råd nevner at de har hatt representanter i flere arbeidsutvalg som jobber med rehabilitering og velferdsteknologi.

3.6 ANDRE KOMMENTARER

Kommentarfeltene gir rådene anledning til å nevne andre momenter enn de vi konkret har etterspurt. Her kommer det blant annet frem at flere opplever at kvaliteten på samarbeidet med kommunen er personavhengig:

«Har hatt byte av kommunasjef. Gikk fra eit godt samarbeid til ein sjef som ønska overkjøre rådet. Det gjekk ikkje. Denne kom.sjefen er slutta. Den tidligare kom.sjefen er tilbake for ein periode. Ser at det er svært personavhengig for eit godt samarbeid.»

«Er svært personavhengig. Har bytta kommunalsjef i denne perioden, Hadde et godt samarbeid med den tidligere kommunalsjefen. Den nye ønska styre rådet. Med press fra rådmann. Nye kommunalsjefen slutta og den tidligere kom tilbake.»

Flere nevner også betydningen av administrativ bistand og interesse fra kommunen:

«Tidligere var det personell fra administrasjonen med som kunne hjelpe med innspill, men det er det ikke nå. Vi savner større deltakelse som kan presentere saker og veilede i tilbakemelding.»

«I tidligere møter i rådene var det alltid representanter fra kommunens administrasjon til stede. Dette savnes (...).»

Noen roser samarbeidet med kommunen, mens andre er tydelig frustrerte. Det handler spesielt om at rådet blir invitert inn for sent:

«Mye virker å være avgjort før høringene gjennomføres. Ofte kommer vi for sent inn.»

«Vi blir, så vidt det er, innkalt to ganger i året, vi får ingen saker sendt til behandling og alt som foregår der er allerede vedtatt – det er en orientering for seks foreldre som har sagt seg villig til å «blir informert»!»

Ett råd nevner spesielt at sammenslåingen av Råd for eldre og Råd for personer med nedsatt funksjonsevne har fått negative konsekvenser: Det har halvert antall brukerrepresentanter, ført til at færre brukerorganisasjoner er representert og ført til et lavere engasjement da de to gruppene har ulike interesseområder.

4. ANBEFALINGER

Undersøkelsen viser at mye kan gjøres for å styrke arbeidet til rådene for mennesker med nedsatt funksjonsevne i kommunene. Noe kan rådene selv gjøre, noe må kommunene ta ansvar for.

4.1 HVA KAN RÅDENE GJØRE

1. Være proaktive

Det er helt tydelig at rådene må være proaktive for å få saker til behandling. De må følge med og be om å få aktuelle saker oversendt, og purre på kommunene for at de skal forbedre sine rutiner for tidlig involvering av rådet.

2. Sørg for opplæring

Ofte tilbyr ikke kommunene opplæring i rådsarbeid, men når de gjør det: ta imot tilbudet. Flere frivillige organisasjoner, blant annet FFO, tilbyr opplæring i brukermedvirkning. Dette kan være et godt alternativ.

3. Åpne for et bredere spekter av saker

Undersøkelsen viser at rådene jobber godt med universell utforming og tilgjengelighet, mens tjenestetilbudet

og innholdet i tjenestene sjelden er tema for rådene. Her kan rådene gjøre mye for å styrke sin egen rolle og påvirke områder av betydning for livet og livskvaliteten til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

4.2 HVA KAN KOMMUNENE GJØRE

1. Kommunene må få på plass bedre rutiner for involvering av rådene i aktuelle saker, slik de er pålagt både i den gamle lovgivningen og i den nye forskriften. I dag er det i stor grad opp til rådene hvilke saker de fanger opp. Flere råd nevner at kvaliteten på samarbeidet mellom rådene og kommunene er personavhengig. Bedre rutiner for involvering av rådene vil kunne endre dette.
2. Tilby opplæring
Det bør være i kommunenes interesse at rådene har nødvendig kompetanse til å utføre god brukermedvirkning, selv om dette ikke er lovpålagt.
3. Sørge for engasjement og god administrativ bistand
Flere råd melder om stadig avlyste møter og tilsynelatende manglende engasjement for rådets arbeid hos kommuneledelsen. Flere ønsker seg også saksforberedende bistand fra kommunen, noe som vil kunne høyne kvaliteten på rådenes innspill.
4. Utvide områdene rådene involveres i
Undersøkelsen viser at mange råd involveres godt i saker som har med universell utforming og tilgjengelighet å gjøre. Det er derimot et tilsynelatende ubrukt potensial i bruk av rådene hva angår tjenestetilbudet og innholdet i tjenestene. Funksjonshemmedes interesser handler om mer enn tilgjengelighet.

Kilder:

<https://ffo.no/Tema/gi-meg-fem/>

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-58>

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-17-727>

<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunereform/Verktoy/lokaldemokrativeilederen/kommunen-og-innbyggerne/eldrerad-og-rad-for-personer-med-nedsatt-funksjonsevne/id2425376/>

<https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/akutu/aar>

<https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/artikler-og-publikasjoner/fa-bor-i-boliger-fullt-tilgjengelige-for-rullestolbrukere>

<https://www.ssb.no/helse/artikler-og-publikasjoner/attachment/99595?ts=13d1b366718>

